

Sygn. akt	II AKa 36/15
-----------	---------------------

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ			
	Dnia	28 maja 2015 r.	
Sąd Apelacyjny II Wydział Karny w Rzeszowie			
w składzie:			
	Przewodniczący:	SSA Piotr Moskwa	
	Sędziowie:	SSA Edward Loryś SSO del. Tomasz Wojciechowski (spr.)	
	Protokolant:	st. sekr. sądowy	Halina Rączy
przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Rzeszowie			
- Stanisława Rokity,			

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2015 r.

sprawy **J. J.**

o odszkodowanie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Krośnie

z dnia 26 lutego 2015 r., sygn. akt II Ko 22/13

I. **zmienia** wyrok w zaskarżonej części w ten sposób, że **zasądza** od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy **J. J.** dalszą kwotę 15 616,69 zł (piętnaście tysięcy sześćset szesnaście złotych sześćdziesiąt dziewięć groszy) wraz z ustawowymi odsetkami od daty prawomocności wyroku do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za poniesioną szkodę wynikłą z niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania w sprawie Prokuratury Okręgowej w Rzeszowie, sygn. akt VI Ds 7/06/S,

II. **utrzymuje** w mocy wyrok w zaskarżonej części w pozostałym zakresie,

III. **stwierdza**, że koszty postępowania odwoławczego ponosi Skarb Państwa,

IV. **zasądza** od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy **J. J.** kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa advokackiego za postępowanie odwoławcze.

Sygn. akt II AKa 36/15

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Krośnie wyrokiem z dnia 26 lutego 2015 r., sygn. akt II Ko 22/13:

I. na podstawie art. 552 § 4 k.p.k. zasądził od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Krośnie) na rzecz wnioskodawcy **J. J.** syna **T. i W.** z domu **K.**, ur. (...) w **L.**, zamieszkałego **Z.** ul. (...), odszkodowanie w kwocie 86 895,89 zł z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty,

II. w pozostałej części wnioszek oddalił,

III. kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa,

IV. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy **J. J.** kwotę 144 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa advokackiego.

Powyższy wyrok zaskarżony został przez pełnomocnika wnioskodawcy wyłącznie w zakresie punktu II, który na podstawie art. 427 § 2 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. naruszenie przepisu art. 442 § 3 k.p.k. poprzez niezastosowanie przez Sąd Okręgowy w Krośnie wskazań Sądu Odwoławczego dotyczących waloryzacji kwot wynagrodzenia za poszczególne lata od 2006 r. do 2010 r.,

2. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. naruszenie przepisu art. 358¹ § 3 k.c., poprzez niezastosowanie waloryzacji kwot wynagrodzenia za poszczególne lata od 2006 r. do 2010 r., pomimo istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza i której dokonanie w najwyższym stopniu jest zgodne z zasadami współżycia społecznego,

3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za postawę orzeczenia mogący mieć wpływ na jego treść poprzez uznanie, że kwota 86 895,89 zł stanowi całkowitą kwotę szkody poniesionej przez **J. J.** z tytułu stosowania wobec niego niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania przy błędnym ustaleniu kwoty odszkodowania spowodowanym pominięciem waloryzacji kwot wynagrodzenia za poszczególne lata od 2006 r. do 2010 r., w których to wnioskodawca pozostawał bez pracy z powodu toczącego się przeciwko niemu postępowania karnego.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 427 § 1 oraz art. 437

§ 1 k.p.k. **wniósł o** zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez zasądzenie na rzecz wnioskodawcy dodatkowo kwoty 72 649,31 zł stanowiącej kwotę waloryzacji utraconych przez **J. J.** wynagrodzeń za pracę za lata 2006 do 2010.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja częściowo nosi cechy zasadności, chociaż została zredagowana w ten sposób, że rację wszystkich zarzutów skarżący upatrywał w niezastosowaniu przez Sąd I instancji waloryzacji kwot wynagrodzenia za poszczególne lata od 2006 do 2010.

Wobec takiego podejścia autora środka odwoławczego w pierwszym rzędzie słuszne będzie stwierdzenie, że stylizacja uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 29 stycznia 2013 r., sygn. akt II AKa 119/12 w zakresie wskazań co do dalszego postępowania jest tego rodzaju, iż artykułuje potrzebę dokonania waloryzacji ustalonej kwoty odszkodowania należnej wnioskodawcy, a nie ogranicza się do rozważenia zasadności jej zdziałania. Treść rzezonego wskazania trafnie odkodował wnoszący apelację, co pozwoliło mu na skuteczne podniesienie zarzutu obrazy art. 442 § 3 k.p.k. w sytuacji, gdy Sąd Okręgowy ponawiając postępowanie rozpoznawcze naruszył wynikający stąd nakaz, który był wiążący dla tego organu procesowego.

Nie ma przy tym znaczenia, jakie względy zdeterminowały w uwarunkowaniach rozpoznawanej sprawy odmienny sposób procedowania Sądu I instancji, co zyskuje tę doniosłość, że dopuszczalne staje się zaniechanie czynienia dalszych rozważań odnośnie do zaprezentowanych w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku argumentów, które skłoniły do odstąpienia od waloryzacji, poprzestając na odnotowaniu, iż nie są one wyczerpujące, a w części nawet przybierają przymiot arbitralności.

Doniosłą rangę zyskuje natomiast konstatacja, że omawiane uchybienie mogło mieć wpływ (i zresztą takowy wywarło) na treść orzeczenia poddanego kontroli instancyjnej, skoro ostatecznie doszło do odmiennego ukształtowania wysokości sumy pieniężnej stanowiącej odszkodowanie za szkodę wyrządzoną wnioskodawcy (do czego przyjdzie jeszcze powrócić w dalszej części uzasadnienia). Od razu jednak odnotować trzeba, że uzupełnienie postępowania dowodowego w toku przewodu sądowego, w tym także przed sądem odwoławczym, stworzyło warunki do wydania orzeczenia kończącego postępowanie o reformatoryjnym charakterze.

Zakwalifikowanie art. 358¹ § 3 k.c. do sfery materialnoprawnej jest na tyle klarowne, że nadanie mu przez skarżącego statusu przepisu postępowania postrzegać należy jako efekt oczywistej omyłki pisarskiej.

Niezależnie od powyższej uwagi podkreślić warto, że art. 358¹ § 3 k.c. w realiach niniejszej sprawy w ogóle nie ma zastosowania do urealnienia nominalnej kwoty odszkodowania należnego wnioskodawcy. Rzecz mianowicie w tym, iż na gruncie prawa cywilnego powszechnie akceptowane jest stanowisko, że przewidziana w art. 358¹ § 3 k.c. waloryzacja sądowa dotyczy zobowiązań pieniężnych sensu stricto, to jest takich, gdzie świadczenie pieniężne jest świadczeniem głównym od samego początku powstania stosunku zobowiązaniowego. Nie odnosi się natomiast do zobowiązań odszkodowawczych, w tym wynikających z czynów niedozwolonych, gdyż są to tzw. zobowiązania niepieniężne ze świadczeniem pieniężnym, w których funkcja występującego w nim pieniądza jest funkcją kompensacyjną (por. chociażby postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2011 r. IV CSK 632/10, LEX nr 1119551, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2001 r. IV CKN 501/00, LEX nr 52710, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 7 czerwca 2013 r. I ACa 72/13, LEX nr 1331066 i dalsze przywołane w nich judykaty).

Zapatrywanie to przesądza przeto o bezzasadności zarzutu obrazy art. 358¹ § 3 kc, aczkolwiek nie pozbawia racji bytu zamieszczonego w apelacji postulatu (zresztą sformułowanego po raz kolejny) odnoszącego się do konieczności przeliczenia kwoty wynagrodzenia, które otrzymałby wnioskodawca za poszczególne lata od 2006 do 2010 do ich wartości w dniu wyrokowania przy uwzględnieniu relacji do wysokości minimalnego wynagrodzenia. Tyle tylko, że podstawę prawną takiego przeszacowania, nazywanego potocznie waloryzacją, winien stanowić przepis art. 363 § 2 k.c., z tym wszakże zastrzeżeniem, iż żadne szczególne okoliczności nie wymagały przyjęcia za podstawę ustalenia odszkodowania cen istniejących w innej chwili niż w dacie orzekania.

Z drugiej strony bezkrytyczne i całościowe opowiedzenie się za koncepcją przedstawioną w środku odwoławczym prowadziłyby do rezultatu niemożliwego do zaakceptowania, bowiem poprzestanie na urealnieniu wynagrodzeń, a tym samym zaniechanie przeliczenia dochodów rzeczywiście osiągniętych przez wnioskodawcę było zabiegiem

dysfunkcyjnym, prowadzącym do bezpodstawnego wzbogacenia J. J.. Nieodzowne okazało się zatem wprowadzenie korekty uwzględniającej zaprezentowane powyżej racje o relewantnym znaczeniu dla rozstrzygnięcia.

W świetle przyjętych kryteriów obliczenie należnej wnioskodawcy kwoty z tytułu odszkodowania za poniesioną szkodę przedstawia się następująco:

I. wynagrodzenie oraz inne świadczenia pracownicze, które otrzymałby J. J., gdyby szkoda nie została mu wyrządzona

a) rok 2006

1.355,43 zł (wynagrodzenie za okres od 12.05 do 31.05)

14.596,24 zł (wynagrodzenie za okres od 01.06 do 31.12)

1.764,91 zł (nagroda roczna)

595,36 zł (ekwiwalent mundurowy)

18.311,94 zł (łącznie)

35.642,19 zł (po przeszacowaniu) – jako iloczyn kwoty

18.311,94 zł oraz stosunku 1.750 zł (minimalne wynagrodzenie w 2015 r.) do 899,10 zł (minimalne wynagrodzenie z 2006 r.)

b) rok 2007

25.022,70 zł (wynagrodzenie)

2.084,89 zł (nagroda roczna)

560,10 zł (dopłata do wypoczynku)

812,44 zł (ekwiwalent mundurowy)

28.480,13 zł (łącznie)

53.248,11 zł (po przeszacowaniu) – jako iloczyn kwoty

28.480,13 zł oraz stosunku 1.750 zł do 936 zł (minimalne wynagrodzenie w 2007 r.)

c) rok 2008

29.712,56 zł (wynagrodzenie)

2.476,30 zł (nagroda roczna)

572,91 zł (dopłata do wypoczynku)

839,46 zł (ekwiwalent mundurowy)

33.601,23 zł (łącznie)

52.222,16 zł (po przeszacowaniu) – jako iloczyn kwoty

33.601,23 zł oraz stosunku 1.750 zł do

1.126 zł (minimalne wynagrodzenie w 2008 r.)

d) rok 2009

15.152,63 zł (wynagrodzenie za okres od 01.01 do 30.06)

10.307,73 zł (wynagrodzenie za okres od 01.07 do 31.10)

5.304,94 zł (wynagrodzenie za okres od 01.11 do 31.12)

2.564,28 zł (nagroda roczna)

584,92 zł (dopłata do wypoczynku)

874,75 zł (ekwiwalent mundurowy)

34.789,25 zł (łącznie)

47.712,53 zł (po przeszacowaniu) – jako iloczyn kwoty

34.789,25 zł oraz stosunku 1.750 zł do 1.276 zł (minimalne wynagrodzenie w 2009 r.)

e) rok 2010

3.846,85 zł (wynagrodzenie za okres od 01.01 do 08.02)

315,63 (nagroda roczna)

112,35 (ekwiwalent mundurowy)

4.274,83 zł (łącznie)

5.680,30 zł (po przeszacowaniu) – jako iloczyn kwoty

4.274,83 zł oraz stosunku 1.750 zł do 1.317 zł

(minimalne wynagrodzenie w 2010 r.)

II. dochody rzeczywiście osiągnięte przez wnioskodawcę po zwolnieniu ze służby

a) rok 2006

1.748 zł (zasilek dla bezrobotnych)

1.110,13 zł (ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy)

2.858,13 zł (łącznie)

5.563,04 zł (po przeszacowaniu) – jako iloczyn kwoty

2.858,13 zł oraz stosunku 1.750 zł do 899,10 zł

b) rok 2007

5.975,30 zł (zasilek dla bezrobotnych)

10.292,80 zł (dochód wykazany w zeznaniu podatkowym)

1.500 zł (dochód ze sprzedaży złomu)

17.768,10 zł (łącznie)

33.220,27 zł (po przeszacowaniu) – jako iloczyn kwoty

17.768,10 zł oraz stosunku 1.750 zł do 936 zł.

Zeznania żony wnioskodawcy stworzyły uzasadnioną podstawę do przyjęcia, że J. J. zajmował się zbieraniem surowców wtórnych w 2007 r., skoro w latach następnych prowadził już działalność gospodarczą, wykorzystując do jej rozpoczęcia środki finansowe pochodzące z kredytu udzielonego tej kobiecie.

c) rok 2008

strata w działalności gospodarczej przenosząca inne dochody

d) rok 2009

strata w działalności gospodarczej przy braku innych dochodów

e) rok 2010

12.511,35 zł (sześciomiesięczne uposażenie za okres pozostawania

poza służbą)

534,04 zł (zawieszona nagroda roczna za 2006 r.)

13.045,39 zł (łącznie)

17.334,42 zł (po przeszacowaniu) – jako iloczyn kwoty

13.045,39 zł oraz stosunku 1.750 zł do 1.317 zł

III. Suma urealnionych kwot z pozycji I a) - e) **194.505,29 zł** pomniejszona

o sumę przeliczonych kwot z pozycji II a) – e) **56.117,73 zł** daje kwotę **138.387,56 zł**.

IV. Kolejnym postąpieniem będzie odjęcie od kwoty **138.387,56 zł** kwoty **35.875 zł**, która powstała z pomnożenia 41 miesięcy (bo tyle wynosił okres od zwolnienia wnioskodawcy z aresztu śledczego do przywrócenia go do służby) oraz kwoty 875 zł (stanowiącej połowę minimalnego wynagrodzenia). Dzieje się tak dlatego, że Sąd Apelacyjny uchylając poprzednio wydany wyrok, ze względu na potrzebę ponowienia postępowania rozpoznawczego, zwrócił uwagę, iż istotną kwestią przy zastosowaniu metody dyferencyjnej jest uwzględnienie również kosztów niezbędnego utrzymania, które wnioskodawca musiałby ponieść. Wydatki z tego tytułu zostały oszacowane na poziomie odpowiadającym połowie wysokości minimalnego wynagrodzenia mając na uwadze, że poza zaspokojeniem własnych potrzeb życiowych o podstawowym znaczeniu (przy zabezpieczeniu lokalowym, dobrym stanie zdrowia i rezygnacji z wystawnego trybu życia) wnioskodawcę obciążały świadczenia alimentacyjne, będące konsekwencją rozkładu więzi rodzinnych, chociaż w relatywnie niewysokich kwotach.

V. Stanowiąca wynik działania matematycznego, o którym była mowa

w poprzedniej pozycji kwota **102.516,56 zł** winna być przyznana wnioskodawcy tytułem odszkodowania za poniesioną szkodę, wynikłą z niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania. Przenosi ona sumę pieniężną zasądzoną przez Sąd Okręgowy o **15.616,69 zł**, przeto zachodzą racjonalne podstawy do podzielenia (przynajmniej w części) słuszności zarzutu opartego na względnej przyczynie odwoławczej wyrażonej w art. 438 pkt 3 kpk w rozmiarze rzutującym na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia.

W podsumowaniu stwierdzić wypada, że skoro Sąd I instancji odstąpił od przedstawionych powyżej reguł, i to wbrew wiążącemu wskazaniu Sądu odwoławczego co do dalszego postępowania, doprowadzając do wykreowania sytuacji, iż przyznane odszkodowanie nie obejmowało wszystkich niekorzystnych dla wnioskodawcy zmian siły nabywczej pieniądza w okresie od powstania zdarzenia wyrządzającego szkodę do dnia ustalenia odszkodowania, to nieodzowna stała się ingerencja sądu wyższego rzędu w treść zaskarżonego wyroku w zakresie wskazanym w pkt. I wyroku. Natomiast dalej idące żądanie słusznie podlegało oddaleniu przez Sad Okręgowy jako bezzasadne (co znalazło swój wyraz w pkt II). Ponadto należało przyznać wnioskodawcy zwrot kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu odwoławczym, stwierdzając przy tym, że Skarb Państwa ponosi koszty tego postępowania (pkt. IV i III).

Wyrok Sądu Apelacyjnego znajduje oparcie w przepisach art. 437 § 1 kpk w zw. z art. 552 § 4 kpk oraz art. 554 § 2 kpk w zw. z § 14 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t. j. Dz. U. 2013.461).